
Анализа законских прописа у области омладинског рада

Упоредна анализа прописа Републике Српске са прописима Републике Србије

М.О.Ц.А.Р.Т. Републике Српске

Мрежа Омладинских Центара ЗА Анимирање Развој и Тренинг

УПОРЕДНА АНАЛИЗА ПРОПИСА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ СА ПРОПИСИМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Имајући у виду повезаност Републике Србије са Републиком Српском, те могућност успостављања специјалних и паралелних веза, као и настојања Министарстава да заједничким напорима дају допринос омладском раду и исти унаприједи ова анализа односиће се и на прописе Републике Србије у контексту изазова са којима се сусрећу омладинске организације у Републици Српској. Предмет анализе биће законски и подзаконски прописи којима су уређена питања плаћања комуналне таксе, затим прописа који се односе на волонтирање као и порески третман самог волонтирања.

Питање комуналних такси регулисано је и у Републици Српској и у Републици Србији различитим законима, али скоро на идентичан начин. Наиме, у Републици Србији питање комуналних такси уређено је Законом о финансирању локалне самоуправе ("Сл. гласник РС", бр. 62/2006, 47/2011, 93/2012, 99/2013 - усклађени дин. изн., 125/2014 - усклађени дин. изн., 95/2015 - усклађени дин. изн., 83/2016, 91/2016 - усклађени дин. изн., 104/2016 - др. закон, 96/2017 - усклађени дин. изн., 89/2018 - усклађени дин. изн. И 95/2018), док Република Српска има посебан закон који се односи искључиво на питање комуналних такси. И један и други закон предвиђају обавезу плаћања комуналне таксе за истицање пословног имена правног лица. Сличност такође постоји у контексту надлежности, односно и један и други закон овлаштење за доношење одлуке о висини, начину плаћања итд. даје скупштинама јединица локланих самоуправа. Разлика постоји у односу на орган овлаштен да врши контролу наплате саме комуналне таксе. За наплату таксе за истицање пословног имена у Републици Српској надлежна је Пореска управа, док та надлежност у Србији остаје у домену јединице локлане самоуправе као и за остале комуналне таксе. Оно што је такође значајна разлика јесте што је самим Законом о финансирању локлане самоуправе одређено да су плаћања, спорне таксе, ослобођени предузетници и мала правна лица чији приходи не прелазе 50 000 000 динара годишње. У Републици Српској чланом 8. Закона о комуналним таксама таксативно су наведени органи и организације који су ослобођени плаћања комуналних такса. Ту се не наводе омладинске организације, осим организација које су проглашене организацијама од јавног интереса као што је то нпр Омладински Савјет Републике Српске. Поступак проглашења одређене организације организацијом од јавног интереса Републике Српске уређен је Законом о измјенама и допунама Закона о удружењима и фондацијама ("Службени гласник Републике Српске" 42/05) и Уредбом о поступку за додјелу и престанак статуса удружења од јавног интереса ("Службени гласник Републике Српске" 71/05, 65/07 и 98/13). Како омладинске организације не испуњавају услове предвиђене овим прописима овај основ ослобађања од плаћања комуналних такси не представља потенцијално рјешење проблема. Осим тога, Уредба прописује да сама Влада Републике Српске учествује у финансирању рада организација којима се призна статус удружења од јавног интереса. Узимајући то у обзир, врло је вјероватно да би, у случају да омладинске организације буду проглашене удружењима од јавног интереса, дошло до хиперпродукције удружења грађана која би дјеловала на овом пољу искључиво са циљем искориштавања средстава из буџета што би даље довело до дисперзије новца и опадања квалитета рада организација. Што се јавног интереса тиче

он је у Србији уређен Законом о удружењима ("Сл. гласник РС", бр. 51/2009, 99/2011 - др. закони и 44/2018 - др. Закон). Интересантно је да овај закон не наводи организације као правна лица којима се признаје статус од јавног интереса, већ програме. Ово питање даље је детаљније регулисано Уредбом Владе Србије из 2018. године чиме су одрешени услови, критеријуми, обим, начин, поступак за додјелу средстава, као и начин коришћења средстава и поступак праћења реализације програма. Када су упитању Одлуке скупштина јединица локалних самоуправа у Републици Србији важно је нагласити да за разлику од Републике Српске, поједине имају јасно дефинисану тарифу за дјелатност удружења грађана, док друге попут града Крагујевац чак и ослобађају удружења грађана од плаћања комуналне таксе за истицање пословног имена употпуности.

Уговор о волонтирању

Како бисмо употпуности успјели приближити сам уговор о волонтирању као и порески третман у Републици Српској и Републици Србији издвојићемо најзначајније одредбе Закона о волонтирању. Прва значајнија разлика између ових закона јесте члан који одређује шта се све не сматра волонтирање. Тако члан 3. став 2) Закона о волонтирању ("Службени гласник Републике Србије" број 36/2010) каже да се **под волонтирањем не подразумејева рад ван радног односа**. Тежња да се направи дистинкција између уговора о волонтирању и уговора који спадају у домен рада ван радног односа је видљива и у Републици Српској. Наиме, Законом о раду ("Службени гласник Републике Српске" 1/16 и 66/18) као што је већ речено, **уведен је уговор о стручном оспособљавању и усавршавању** чиме је дотадашња пракса кориштења форме уговора о волонтирању, с циљем стицања праксе неопходне за полагање стручног испита, прекинута. Ипак, како се рад ван радног односа уређује и уговором о дјелу, те уговором о привременим и повременим пословима регулисање овог питања на начин на који је то урађено у Србији је употпуности прихватљив. Првенствено јер постоји и даље међусобна неусклађеност закона у Републици Српској. Такав случај је са већ споменутим Законом о доприносима, који **уговор о волонтирању подводи под исти третман као уговор о дјелу**, али и Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске" 134/11,82/13,103/15) који у члану 17. став (1) тачка ђ) каже да је: "за вријеме рада код послодавца без заснивања радног односа (волонтерски рад) у складу са законом" лице обавезно осигурано за случај инвалидности због повреде на раду и професионалне болести. Сам Закон о волонтирању такође предвиђа осигурање волонтера од професионалне болести и посљедица несереће на послу, међутим, Закон о пензијском и инвалидском осигурању не познаје уговор о волонтирању као посебан основ већ као што се из приложеног види **волонтерски рад користи као синоним за рад ван радног односа**. У Србији у Закону о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Србије број 34/03,64/04,84/04,85/05,101/05,63/03,5/09,107/09,101/10) је посвећен посебан одјељак рјешавању овог питања. Тако се у одјељку IV, који се односи на лица којима се обезбјеђују права за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повредом на раду или професионалном болешћу у члану 17. став (1) тачка 5) наводе лица која у складу са прописима обављају одређене послове по основу уговора о волонтерском раду. Оно што је карактеристично за Републику Српску у односу на Србију јесте да Законом о волонтирању **посебно се уређује карактер накнаде трошкова насталих волонтирањем, тако што је прописано да она нема својство имовинске користи или новчане накнаде**. Упркос томе неусклађеност са Законом о порезу на доходак, о којем је већ било ријечи, употпуности нулира ову одредбу. Иако карактер накнаде у Србији није одређен Законом о волонтирању, самим Законом о порезу на доходак у члану 9. став (1) тачка 27) **накнаде трошкова**

које волонтер остваре у складу са законом којим се уређује волонтирање изузете су од опорезивања. Оно што је, посматрано из угла омладинских организација, предност Закона о волонтирању Републике Српске јесте одредба којом волонтер не губи права која има по основу запослености или незапослености закључивањем уговора о волонтирању. И то из простог разлога што смањује трошкове доприноса за здравствено осигурање које би иначе била у обавези омладинска организација да плати као организатор волонтирања. Закон о волонтирању Републике Србије не садржи овакву одредбу, а према Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање (“Службени гласник Републике Србије” бр. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 5/2009, 52/2011, 101/2011, 7/2012 - усклађени дин. изн., 8/2013 - усклађени дин. изн., 47/2013, 108/2013, 6/2014 - усклађени дин. изн., 57/2014, 68/2014 - др. закон, 5/2015 - усклађени дин. изн., 112/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн., 7/2017 - усклађени дин. изн., 113/2017, 7/2018 - усклађени дин. изн., 95/2018 и 4/2019 - усклађени дин. Изн.) члан 11. тачка 4) **организатор волонтирања обавезник је плаћања доприноса за здравствено осигурање.**

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

Полазећи од свега горе наведеног укратко ћемо покушати сумирати неке од препорука и смјерница у оквиру којих би предстојеће измјене требале да се крећу :

- **Слиједити примјере добре праксе** (Бањалуке и Крагујевца) у вези са плаћањем комуналне таксе на истицање пословног имена, односно **ослобађањем од плаћања овог типа таксе;**
- Омладинске организације и организације за младе врло често у као изазов у пракси наводе да је питање пројектног финансирања један од проблема у раду јер због недостатка пројеката престају са радом, те да би финансирање требало да буде програмско. Односно да се финансирају одређени програми које реализују организације. Са овим проблемом можемо довести у везу рјешење које је примјењено у Србији гдје се организације не проглашавају „удружењима **од јавног интереса**“ већ се то својство придодаје **програмима** чиме се отвара могућност за финансирање програма и на тај начин пружа подршка омладинским центрима;
- Ради додатног појашњавања природе волонтирања и уговора о волонтирању дефинисати да се **под волонтирањем не подразумемијева рад ван радног односа;**
- Накнаде трошкова које волонтери остваре у складу са законом којим се уређује волонтирање **изузете су од опорезивања** кроз **Закон о порезу на доходак.**

Анализу припремила:

Биљана Андријевић, координаторица мреже М.О.Ц.А.Р.Т. Републике Српске за потребе и на основу покренуте дискусије током **Шесте и Седме Конференције омладинског рада Републике Српске** које су одржане у фебруару 2019. и 2020. године